

מלוך יקדין ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מילה רא חדה

חֲדָהּ אֶת הָאֲזֵי יִתָּא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

חשיבות העבודה בדורנו

לדרגה פחותה בבחינת 'עקב', ושם 'ישראל' לשון גדולה ושררה, ככתוב (בראשית לב כט) 'ויאמר, לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל', אם כן יש לנו להבין מדוע כאן רואים אנחנו כי בזמן בית המקדש שהייתה העבודה והקרבת הקרבנות נאמר 'אהליך יעקב', ובזמן שחרב הבית ואין לנו כהנים בעבודתם נאמר 'משכנותיך ישראל' הרומז לדרגה גבוהה.

מתרץ השפתי צדיק מפליץ ע"ה (אות מ"ו) כי אכן בזמן שהיה משכן ובית המקדש שהרגשנו קרובים עד כדי שאמרנו במדרש (שמו"ר לו א), 'משוש כל הארץ' (תהלים מח ג) שלא היה אחד מישראל מיצר כשהיה בית המקדש קיים, למה, שהיה אדם נכנס לשם מלא עוונות והיה מקריב קרבן ומתכפר לו, אין שמחה גדולה מזו שהיה יוצא צדיק. וכשקרובים כל כך היו בני ישראל בבחינת 'יעקב', שלא היה נחשבת העבודה בפני עצמה, שכן בקלות יכלו לעבוד את ה', ועצם קיומו של המשכן הוא זה שהוסיף נחת רוח בעבודתם כדי שיזכו לבחינת 'ישראל'. אך בזמננו שאין משכן ובית המקדש, אזי כל נדנדוד עבודת קודש מתקבל לנחת רוח ביתר שאת משהיה בזמן המקדש, כי מתוך ההסתרה קשה פי כמה לעמוד בגבורה ולעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, ממילא כל יהודי במעט עבודה זוכה לקרבה גדולה כזו בבחינת 'ישראל' מלשון שר ושליט כי חביב הוא לפני הקב"ה במאוד מאוד.

להחדיר בלב חשיבות עבודתו בדור זה

ברכה זו של בלעם הרשע לא נתהפכה לקללה, ונשארת לתמיד. ומשכך יש לו לכל אדם להכניס זאת בעמקי לבבו ולדעת כמה גדולה היא ההערכה שמייחס הקב"ה לכל עבודה והתגברות בזמן שאין בית המקדש, ובפרט בדורנו שנמצאים בעמקי הגלות. ויהודי שנותן מעצמו משהו לנחת רוח לקב"ה הרי שעולה ומתגברת הקירבה שזוכה במעשה זה, ואף כי אינו נראה לעין, יום יבוא וידע כמה כל מעשה דיבור ומחשבה וכל פסיעה ופסיעה שפסע לקראת בוראו, חשובים ונכבדים ויזכה על ידם לאור באור החיים את ה' בבחינת שר וחשוב הלא היא בחינת 'ישראל'.

גודל עבודת דורות האחרונים יותר מעת שביהמ"ק קיים
מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל (כד ה).

מילה דפליאה

חיות הצדיקים בזכות ברית המילה

מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו (כג י). מובא בגמרא בכמה מקומות, שיש צדיקים שלא שייך בהם מיתה. יעקב אבינו נאמר עליו (תענית ה): יעקב אבינו לא מת, ורבינו הקדוש מצינו (כתובות קג). שהיה מגיע לביתו בכל ליל שבת. ויש להבין, הרי בחטא אדם הראשון נגזרה מיתה על כל בני אדם, ואיך נפטרו אותם הצדיקים מעונש המיתה. אומר החיד"א ע"ה, כיון שנוהגים לשים הערלה אחר המילה בעפר, והרי מקצת נפש ככל הנפש, אם כן בזה יכולה שתתקיים גזירת 'כי עפר אתה ואל עפר תשוב' (בראשית ג יט), ושוב אין צריך שישוב הגוף כולו לעפר, ובכך נפטרו אותם הצדיקים מן המיתה.

הצלת הגוף בזכות ברית מילה

על פי זה פירש רבי שמחה בונם מגור ע"ה בעל לב שמחה (ברית מילה) את לשון הברכה הנאמרת לאחר ברית המילה 'על כן בשכר זו אל חי חלקנו צורנו צוה להציל ידידות זרע קדש שארנו משחת, למען בריתו אשר שם בבשרנו, כי בזכות המילה וקבורת הערלה בעפר אפשר להציל את הגוף כולו מרדת שחת.

לכך התאוה בלעם הרשע באמרו תמות נפשי מות ישרים, כי מתחילה אמר מי מנה עפר יעקב, והוא רמז לברית מילה כמו שכתב בעל הטורים 'עפר' בגימטריא 'ערלה בחול', ומשום זה ניצלים הצדיקים מקללת אדם הראשון 'ואל עפר תשוב' ונשארים חיים על דרך צדיקים במיתתן קרואים חיים, ולזה התאוה בלעם למיתתם של צדיקים שבשרם ישכון לבטח, בזכות מצות מילה והטמנת הערלה בעפר.

הצדיקים שבים לעפרם שעה אחת בלבד

ועל עצם התמיהה איך זכו אותם הצדיקים להינצל מעונש מיתה שנגזר על אדם הראשון, אפשר לתרץ כמו שאמרנו בגמרא (שבת קנב): שאחאי בר יאשיה נשאר בחיים בהיותו בקברו, ואמר על זה רב נחמן שעונש מיתה שנגזר על אדם הראשון יתקיים בו בשעה אחת לפני תחיית המתים, שישוב לעפרו ומיד אחר כך יקום עם שאר המתים. וכן יש לומר אצל יעקב אבינו ורבינו הקדוש שישובו לעפרם שעה אחת קודם תחיית המתים.

הצדיקים קונים את גופם בשינוי מעשה

עוד יש לומר, כיון שהצדיקים מזככים את גופם עד שהוא משתנה מכפי שהיה בראשית יצירתו, וכיון שאין זה אותו הגוף שהיה בהם מתחילה הרי הם קונים אותו בשינוי מעשה, ולכן אינם מחויבים להחזיר אותו לאחר מותם, ולא על גוף כזה נגזר 'ואל עפר תשוב', ולכן זוכים להישאר חיים בגופם.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

עבודת ה' בבחינת 'אלוקיו עמו' בכל מצב ומקום

הקדושים אברהם יצחק ויעקב ועימם יוסף הצדיק ע"ה שהאמונה שלהם הגינה עליהם ונשאר בתמימותם לבורא יתברך.

העבודה בעת הסתר - עדות על אמונתו בה'

מכאן הראת לדעת ויש לכל אחד לחדד זאת לעצמו כפעם בפעם, כי העבודה שעובד לה' יתברך בזמנים הקשים העוברים עליו, רצויה וחשובה לפני ה' יתברך, ואף שאינו מצליח לעבוד אותו ביישוב הדעת ואין לו את הכלים המוחין והרחבת הדעת הרצויים לקיים המצוה כדקא יאות, עם כל זה חשובה עבודה זו לפני המקום ברוך הוא יותר משעה שירווח לו ותשוב אליו יישוב דעתו אף שאז יוכל לעבוד מתוך התבוננות, ואף להשיג מדרגות גבוהות. שכן בכך שעושה עבודתו בכל דרגה ומצב שנמצא בו, מעיד על אמונתו החזקה בבורא יתברך, כי בכך מאמין שכן גזרו משמים שיעבוד מתוך 'שמא לא תפנה', וכיון שהכל בהשגחה פרטית לכן נגזר שכן תהיה ההרגשה בשעה זו. וזה יסוד גדול בעבודת ה' יתברך, שבכל המצבים יקבל באהבה את מצבו כפי הזמן והמקום שבו נמצא, ואל יחפוץ בהשגות ומדרגות רמות, וזהו הסימן שהעיקר אצלו היא עבודת ה' יתברך ולא הנאת וטובת עצמו שתהיה לו בזמן של נחת ושלווה.

זה מה שרומז הפסוק שלפנינו: **לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל**, כי גם אם נצא בשפלות בבחינת און ועמל, עם זאת ה' אלוקיו עמו ותרועת **מלך בו**, כי דווקא מהמצב שבו נמצא מעלה נחת רוח לבורא יתברך, כי כך נגזר משמים שאדם זה בדיוק הוא שיעבוד את בוראו ברגע זה ודוקא במצב השפל שנמצא בו. ולא זו בלבד אלא **תרועת מלך בו** שמעיד על הימצאות ה' בכל מקום ומצב אף במקומות וזמנים המרוחקים מן הקדושה, ובכך ממליך מלכנו על כל הבריאה ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה'.

מעסקי ויהיה לי מנוחה מהדברים המפריעים לי אזי אז אוכל לקיים את התורה והמצוות ביישוב הדעת, שמא לא תפנה, שמא רק באופן הזה הטיילו עליך לקיים את המצוה.

עיקר הניסיון כשאינו מרגיש הקדושה

כך מנסה הקב"ה את זרע האבות הקדושים ע"ה ככתוב (דברים יג ד) 'כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם'. וזה עיקר הניסיון בשעה שאינו רואה את אור הקדושה, ומרגיש מרוחק בבחינת 'לא תפנה' בגשמיות או ברוחניות, ועדיין אינו טהור ונקי מכל מחשבה רעה. כידוע **מהבעל שם טוב הקדוש ע"ה** שבעת ניסיון נוטלים מן האדם כל במדרגותיו והשגותיו, ורק ע"י יראת שמים כפשוטה יכול להתגבר על הניסיון. הלא כשיעמוד בניסיון עם כל השגותיו הרוחניים אין זה ניסיון, כי כשמאיר לו, כל חפצו ומאוייו הם לעשות רצון יוצרו. ולכן לוקחים ממנו כל המדרגות, ונשאר רק עם האמונה היא היראה, כי שער היראה היא האמונה, כי איך יראין אם אין מאמינין מציאותו [לשון קדשו של האורח לחיים ע"ה (וירא ד"ה וישכם)], וכך זה אכן ניסיון האם ישמע בקול ה' גם במצב זה.

כשמלא עצמו בקדושה נשאר רשימו לעת ניסיון

כדי שתישאר בנו הקדושה בעת ניסיון שנשאר האדם רק אם יראת השמים, השיא אותנו **הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג ע"ה** עצה הוגנת, וכך שמע ממנו **האורח לחיים ע"ה** (וירא ד"ה וישכם): ענין הניסיון שלוקחין מן האדם האמונה, רק 'שמן תורק שמך' (שיה"ש א ג), כמו שמערין שמן מכלי אל כלי ריחו נודף, אף על פי שהכלי ריקן, כך כל דבר שבקדושה, אף על פי שמסתלק נשאר רשומה, ומזו הרשומה שנשאר באדם בעל הניסיון, צריך לחזק האדם את עצמו מאוד עד שיעמוד על הניסיון, דאם לא כן מה חידש. ידיעה זו היא שעמדה לאבותינו

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו (כג כא). בפתח דברינו נקדים את הידוע **מהחידושי הרי"ם ע"ה** (ליקוטי הרי"ם ריש כי תשא מספר הזכות), שאמר על המשנה בפרקי אבות (פ"א מ"א) 'אם לא עכשיו אימתי שלכל רגע יש תפקיד מיוחד בעבורו לתקן בעולם, ושאין רגע אחד שיתקן את הרגע האחר. וכן לכל נברא יש את התיקון המיוחד שרק הוא יכול וצריך לפעול במעשיו ואין אחר שיעשהו, שכל אחד הרי הוא שליח שנשתלח לעולם לתקן דבר מה מסוים, ומכך חשיבותו של כל רגע הצריכה להיות אצל כל אחד, הלא עכשיו יש רגע המיוחד שבו רק אני יכול לתקנו, ואם איבד את הרגע הראוי לשם שליחותו כבר לא יוכל להשיבו לאחר מכן. על כך אמרו חכמינו ז"ל (שם פ"ד מ"ג) 'אין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום', שלכל אחד יש את השעה והתיקון המיועד דווקא לו ואינו יכול להיעשות ע"י שום אדם שבעולם, ולכך לא יתכן שאין לו את השעה לצורך כך, כי לולי השעה והמקום אינו יכול לקיים את שליחותו העליונה.

יתכן ועבודת ה' מתוך המצב המבולבל היא דווקא המבוקשת ממנו

לאחר הידיעה הזו, יכולים אנו להבין כי לשם תיקון הרגע המיוחד המצפה שיתקנו האדם, אינו דווקא בשעה שהכל זורם לו למישרין ואין שום מונע המטריד את מנוחת נפשו, כי ודאי אם הקב"ה שלח את הרגע הזה אלי אות הוא כי בזה חפץ הקב"ה, שדווקא במצב זה אעבוד אותו ובכך אתקנו. לפיכך אומר התנא בפרקי אבות (פ"ב מ"ד) 'אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תיפנה', מבאר **הרה"ק רבי משה מקוברין ע"ה**, 'אל תאמר כשאפנה' ממחשבות רעות ומן יצר הרע אז 'אשנה', 'שמא לא תפנה' שמא נבראת על אופן זה שלעולם לא תפנה, כי יש ונברא בעבור שיעבוד את ה' יתברך בעבודה כזו אשר לעולם לא יפנה ודווקא ממקום זה תושלם עבודתו, ועל כן אל יאמר כשאתפנה

חוזקם של ישראל מאבות ואמהות הקדושים

להקב"ה, 'ובכל מאדך' כיעקב דכתיב ביה (בראשית כח כב) 'וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך'. והיינו שיתנהג כמו האבות במסירות נפש, וגם אם היצר הרע יחלישו יתגבר עליו, ולא יחוס על ממונו בקיום המצוות ובלימוד התורה.

חובה על כל יהודי להביט בדרכי אבות ולהשיג נגיעה במעשיהם

לפיכך חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, שכל אדם מישראל גם הפחות שבישראל חייב לומר לעצמו מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי. ואין הכוונה לאבותיו שראו עיניו, אלא צריך לבקש להגיע למעשי האבות הקדושים אשר הם לבדם קרויים אבות, כמו שאנו מתפללים תמיד 'אלקי אבותינו אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב'. וידוע שלשון 'חייב' בדברי חז"ל משמעו חיוב עד כדי מסירות נפש, ואין שום אדם רשאי להיפטר מחיוב זה.

אכן זהו דבר שאינו בגדר המציאות שנוצה בדורותינו השפלים להגיע למדרגת האבות הקדושים, אלא פירוש דברי חז"ל הוא כמו שאמר הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה 'יגיעו מעשי' לשון נגיעה, שעל כל פנים יתאמץ וייתייגע שתהיה לו נגיעה במעשי האבות הקדושים, ואם יזכה לנגיעה אפילו במקצת מדרגתם הרי זה כאילו נגע במדרגתם בשלימות. הדבר נמשל ליוצא לדרך, שאף שעדיין לא הגיע למחוז חפצו, הרי הוא נמצא בדרך הרצויה, כך גם ההולך בדרכי האבות אף שאינו זוכה לעשות כמעשיהם, מכל מקום הוא זוכה להיות נוגע במעשיהם. כשיזכה לנגיעה בדרכיהם תשפיעה נגיעה זו על כל עבודתו, שהרי עבודת ה' צריכה להיות בחמימות ובהתלהבות, בבחינת 'חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש' (תהלים לט ד), וכיון שכל אחד לפי מדרגתו זוכה למעט חמימות, והדין הוא חם מקצתו חם כולו.

ברכה להולכים בדרכי אבות ואימהות

וכשהולכים בדרכי האבות והאמהות זוכים לברכות האמורות בתורה, כמו שנרמז בפסוק (ויקרא כו ג) 'אם ב'חוקותי ת'לכו ו'את' ראשי תיבות 'אבות', וכן סופי תיבות עם התיבות בגימטריא 'אמהות', ועל ידי ההליכה בדרכיהם יזכו לכל האמור בפרשה בברכה גשמית ורוחנית.

עדיין לא השתמשו בה והיא שלמה ותמימה ובכוחה להגן על בני ישראל בכל מצב שהוא.

סיוע מהאבות ברוחניות

כל יהודי יש לו שייכות באבות הקדושים ובמעשיהם הטובים, ואף שאין לנו שום השגה בקדושת נשמתם ובגודל עבודתם, מכל מקום לעולם יש לבנים נגיעה באבותיהם, ועל שם כן הם קרויים אבות כי הניחו כוחם לבניהם אחריהם. ומכיון שכל נשמות ישראל היו כלולות בנשמת אברהם אבינו, וכל מצוה שקיים היה כולל בה את נשמות יוצאי חלציו, לפיכך אנו זרעו אחריו מתקשרים בו בכל מעשה מצוה שאנו מקיימים, כי כל מעשי ישראל נעשים מכוח האבות הקדושים שקיימו את מצוות התורה במסירות נפש ובכל הכוונות הראויות בשלימות.

כוח האבות להתגבר על היצר

יהודי עובד ה' נותן דעתו בכל עת ללכת בדרכי אבות ואמהות, כמו שכתוב (תהלים קכא א) 'אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי', 'הרים' אלו האבות, ועל ידי שנושאים עינים ללכת בדרכיהם זוכים למצוא עזר וסיוע. ובכל מצב וקושי שאדם נמצא יכול למצוא עזרה וחיזוק מכוח האבות, לשאת עינים בכל עת צרה אל האבות הקדושים 'הרים', ועל ידי כן 'בוא עזרי'. וכמו שרואים אצל יוסף הצדיק שעמד בניסיונות קשים ביותר, והיה מחזק את עצמו בכוח אביו יעקב, והיה זיו איקונין של יוסף דומה לשל יעקב, עד שלא משה מנגד עיניו דיוקן צורתו של אביו, לקיים האמור (ישעיה ל כ) 'זהו עיניך רואות את מוריך', ודבר זה עמד לו להתגבר ולסרב לעצת יצרו, בכוח דמות דיוקן אביו שנגלתה לו בשעת הניסיון.

לימוד מדרך האבות הקדושים

מלבד הכח הסגולי שמקשר אותנו בקשר אמיץ וחזק בקדושתם, ניתן גם על ידי ההתבוננות בדרכיהם לזכות להגיע לאהבת ה', כמו שכתב בעל הטורים (דברים ו ה) 'ואהבת' אותיות 'האבות', 'בכל לבבך', כאברהם שנאמר בו (נחמיה ט ח) 'ומצאת את לבבו', 'בכל נפשך' כיצחק שמסר נפשו

כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו (כג ט). כתב רש"י: אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שורשיהם, ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו ע"י אבות ואמהות. כל עיקר חוזקם של ישראל בא להם מן היסודות שהעמידו אבותינו הקדושים ואמותינו הקדושות, כפי שכתב במדרש (תנחומא יב) 'כי מראש צורים אראנו' אלו האבות, 'ומגבעות אשורנו' אלו האמהות.

כוח האבות והאמהות מיוחד כאחד

כוחם של האבות והאמהות מאוחד הוא יחד ונשאר לזרעם כל השפעות הברכה והניסים, וכמו שמצינו אצל שרה אמנו שנעשו עמה ניסים גדולים, והיה הענן קשור על האוהל שלה, והברכה היתה שורה בעינתה והנר היה דלוק מערב שבת לערב שבת, ואף על פי שלאחר פטירתה הסתלקו כל אותם הניסים, מכל מקום כשנכנסה רבקה לאוהלה של שרה חזרו כל הניסים למקומם, כי היה כוח קדושתם נמשך מדור לדור, וממילא חזרו בזרעם.

כך התאספו הכוחות הברכות והניסים אצל יעקב אבינו, ועל שם כן היה נקרא בשם 'ישראל' הכולל את כל האבות והאמהות, והוא ראשי תיבות 'יצחק יעקב ש'רה ר'בקה ר'חל א'ברהם ל'אה, ונקראו גם בניו בשם 'ישראל' כי התאספו בהם כל הכוחות הללו לדורות עולם, וכן מצינו שהזכירו את זכות רחל ולא בנישואי בועז ורות, 'יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל' (רות ד יא), ונמשך כוחם אחריהם לכל בית ישראל.

זכות אבות עומדת בשלימותה

זכות זאת עומדת להם לבני ישראל בכל שנות הגלות, ובכל עת ותפילה מזכירים את זכות האבות הקדושים אשר בזכותם יש לדורותיהם אחריהם עמידה וקיום, ואף שבגמרא (שבת נה.) נחלקו אם זכות אבות עודנה קיימת או שכבר תמה אותה הזכות, מכל מקום היו צדיקים מפרשים בדרך רמז שבודאי גם היום עומדת לנו זכות האבות, ואדרבה עודנה תמימה ושלמה ולא נגעו בה כל עיקר, וזהו הרמז בדברי חז"ל 'תמה זכות אבות', 'תמה' לשון תמימות, לומר שזכות אבות עומדת בשלמותה, ובמשך כל הדורות

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להצטט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים. עיצוב ועימוד: שוקי קנר

